

Bewegen door de velden

Jannemarie de Jonge | 31 januari 2025

Gebiedsproces

Proces < pro-cedere (voort-gaan)

Wie of wat gaat eigenlijk voort?

Project, programma, proces

Project, programma of proces?

- Huis bouwen
- Opleiding volgen en afmaken
- Huwelijk
- Kinderen grootbrengen

Kenmerken project, programma, proces

Project

- Helder begin en een eind, met een vooraf bepaald resultaat.
- Tijdelijke projectorganisatie.
- Gefaseerd in afgebakende stappen gericht op eindresultaat.

Programma

- Gericht op vooraf bepaalde doelen.
- Afgelopen als doelen zijn behaald, hoe en wanneer onzeker.
- Kan bestaan uit verschillende programmalijnen en projecten.

Proces

- Gericht op een missie.
- Permanente organisatie, tijdelijk intensiveren, wisselende coalities mogelijk.
- Samenwerking richt zich steeds op de volgende stap.

Hoe zou de missie van een gebied kunnen luiden?

Valkuilen bij vormgeven gebiedsprocessen

VALKUIL 1

Gebiedsproces als
project

VALKUIL 2

Gebiedsproces als
instrument binnen
overheidsprogramma's

VALKUIL 3

Bestuurlijke besluit-
vorming domineert
het procesontwerp

VALKUIL 4

Participatie =
Belangenvertegen-
woordiging

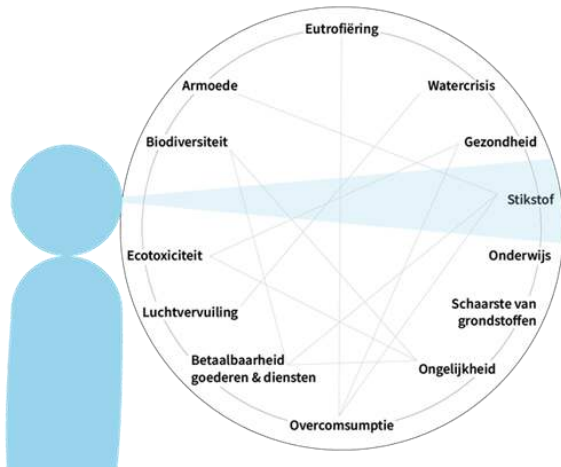
Website BIJ12:

In een **gebiedsproces** gaan overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers met elkaar op zoek naar een aanpak om de **opgaven** voor natuur, stikstof, water en klimaat in samenhang op te pakken. Per gebied wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn. Provincies bepalen zelf het aantal gebiedsprocessen. (...) De gebiedsgerichte aanpak is verankerd in de wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (Wsn). Iedere provincie werkt dit uit in een eigen **gebiedsplan**.

Van technocratisch naar relationeel perspectief

- Technocratisch
- Maakbaar, beheersbaar
- Blik vernauwend

Bron: Marijn van Asseldonk

- Relationeel
- Acceptatie onvoorspelbaarheid
- Brede welvaart

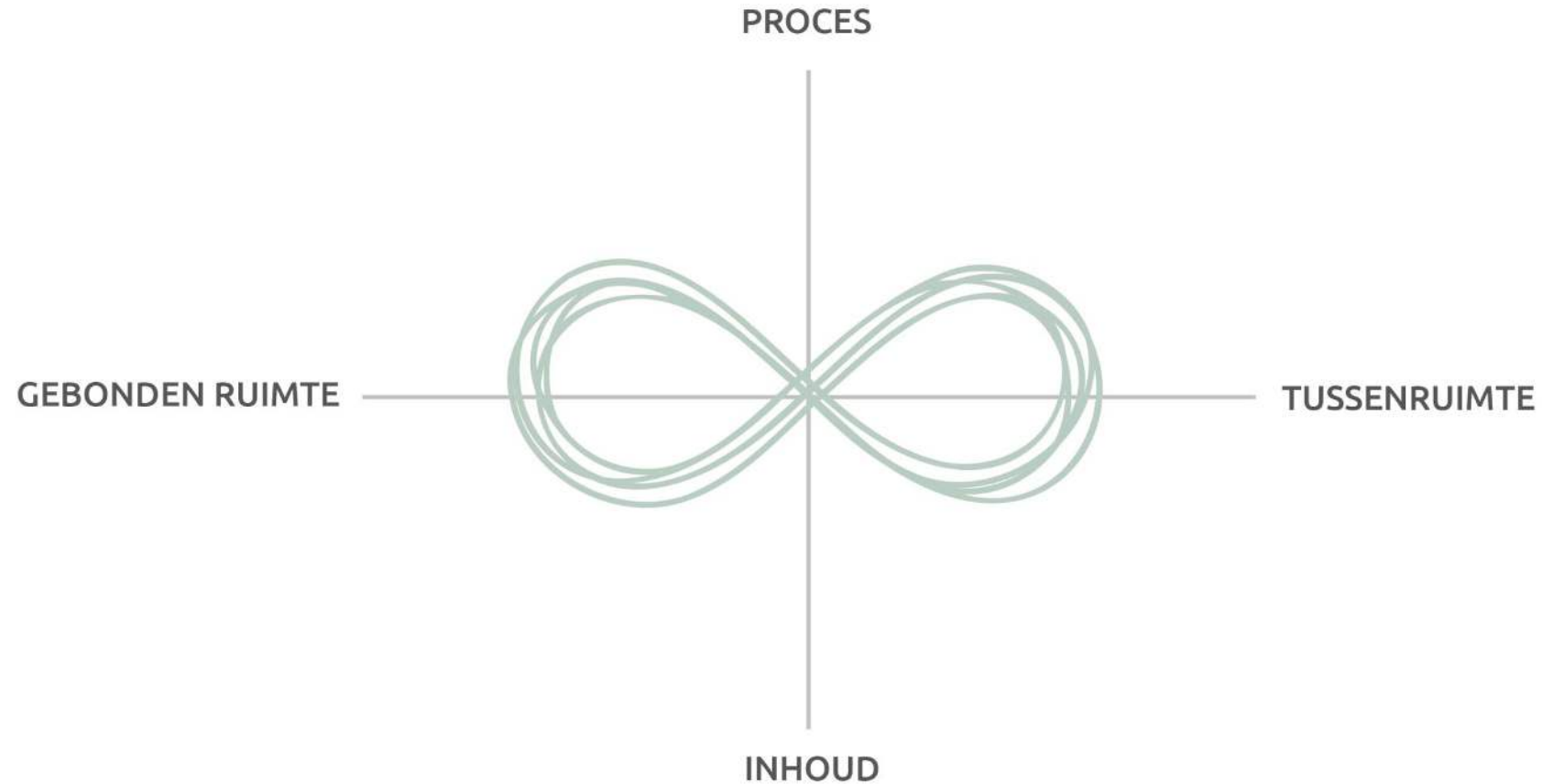
Het brede welvaartsmodel van Het PON & Telos.

Gebiedsproces vanuit relationeel perspectief

- Gebied = **geheel van relaties en interacties** tussen mensen en hun (levende en niet levende) omgeving.
- Gebiedsproces draait om het **benutten van alle relaties in dienst van het grotere geheel**.
- Gebied is **zowel object als subject**: 'Wij zijn en geven vorm aan ons gebied'.

Model voor gebiedsprocessen vanuit een relationeel perspectief

Begrippenpaar INHOUD & PROCES

Inhoud en proces

onlosmakelijk verbonden

Interactieprocessen leveren

- Relevante inzichten en visies
- Doorleefde kennis (tacit knowledge)
- Kwaliteit onderlinge relaties (vertrouwen, vermogen tot samenwerken, etc.)

NB: 'Inhoud' is expliciet te maken in woord en beeld; opbrengsten van proces (zoals aard en kwaliteit van de relaties) is lastiger te expliciteren.

TUSSENRUIMTE & GEBONDEN RUIMTE

Kenmerken gebonden ruimte

- Gericht op onderhandeling en besluitvorming
- Systeemwereld, formeel
- Deelnemen vanuit rol, functie, belangen

Kenmerken tussenruimte

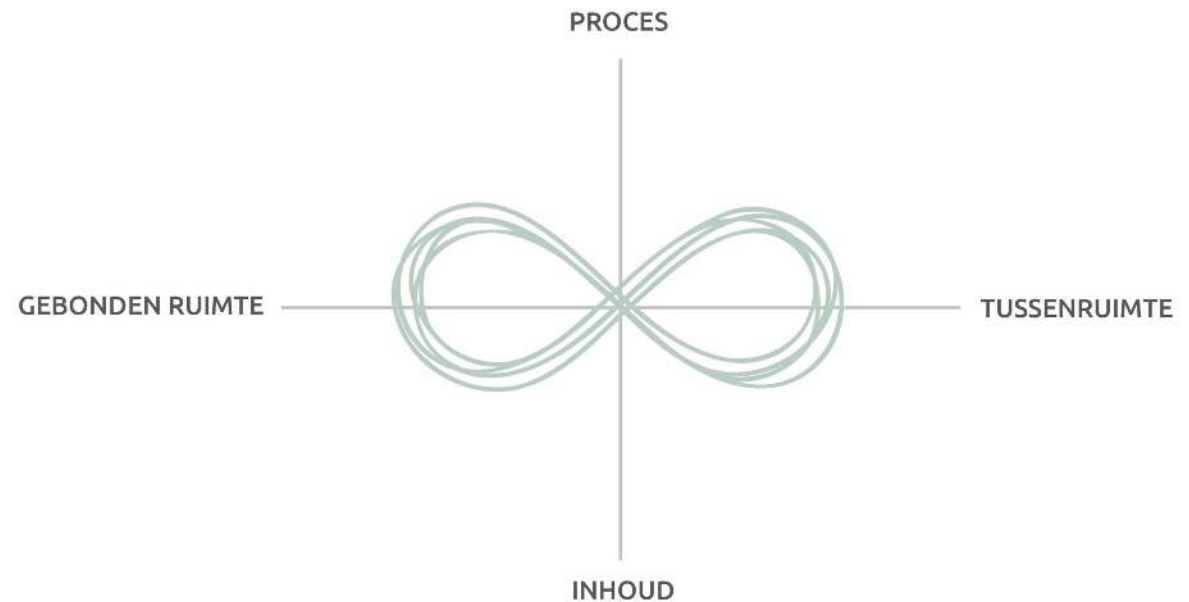
- Gericht op inzichtvorming en leren, creatieve potentieel
- Leefwereld, informeel
- Deelnemen op persoonlijke titel, je 'brengt jezelf in (het geding)'

NB: 'Ruimte' staat voor mentale instelling, intentie van interacties.

Procesontwerp: bewegen door velden

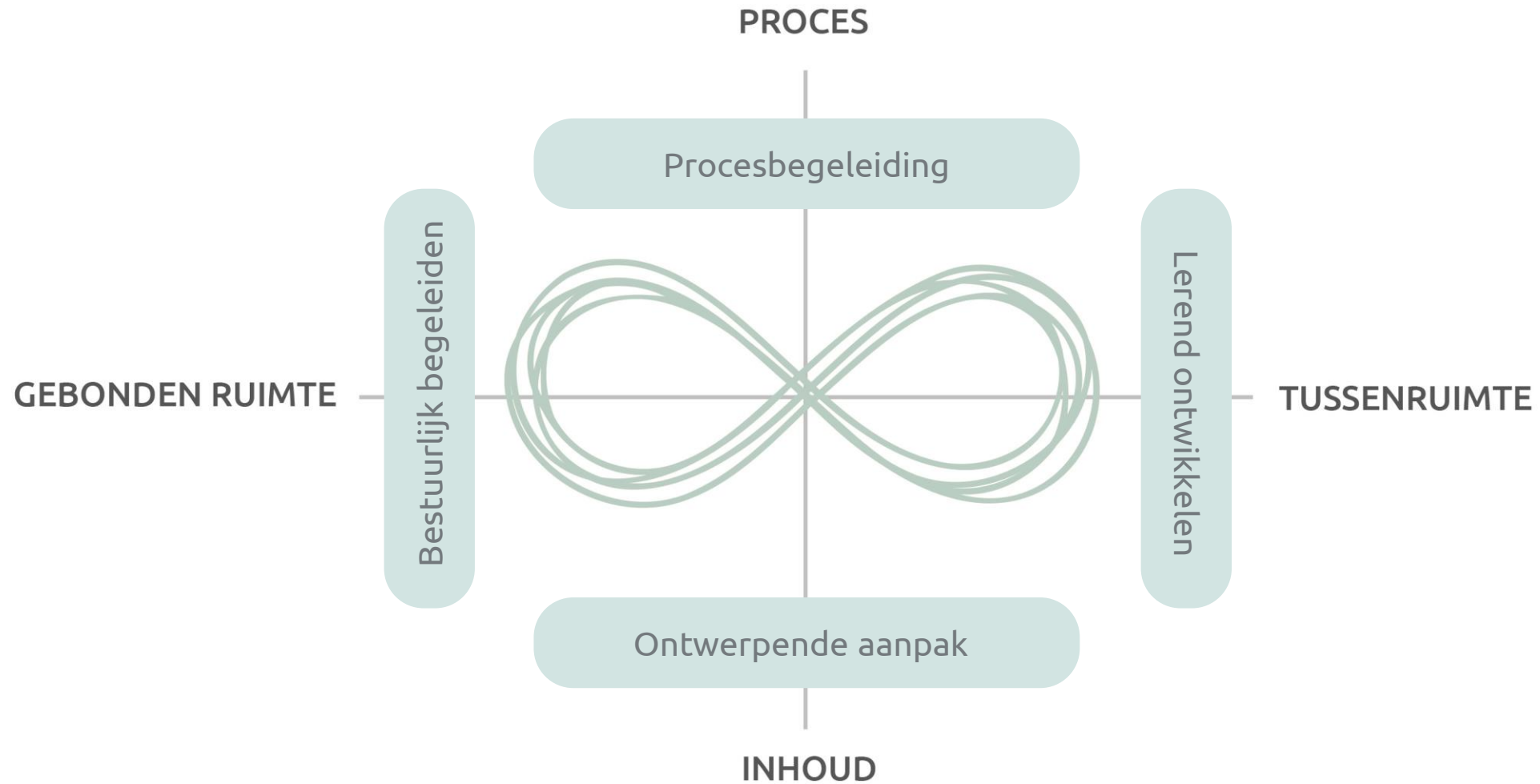

- Gebiedsproces: uniek en onvoorspelbaar.
- Geen vaste receptuur.
- Elk veld heeft eigen kenmerken en 'talenten'; bewegen door de velden.
- Model biedt houvast voor werkvormen, interventies, competenties.

NB: de lemniscaat geeft niet een vaste route of volgorde aan!

Kerncompetenties

Kerncompetenties

Proces

Procesbegeleiding (oa procesontwerp, gespreksleiding, communicatieve competenties, vertrouwen bouwen)

Inhoud

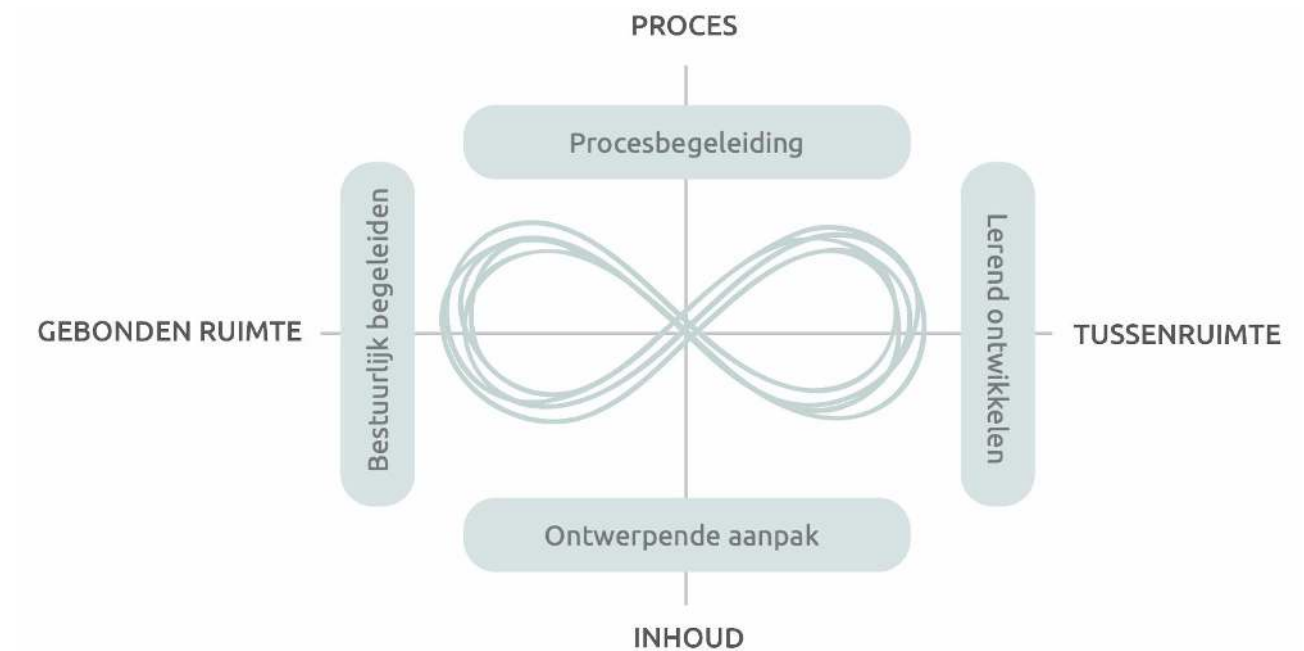
Ontwerpde aanpak (analyse, onderzoek, integratie, alternatieven, verbeelding, bestuurlijke arrangementen, etc.)

Tussenruimte

Lerend ontwikkelen, dialoogcompetenties (o.a. perspectiefwisseling, herkaderen)

Gebonden ruimte

Bestuurlijk begeleiden (o.a. hanteren krachtenveld, conflicthantering, creatief en verbindend onderhandelen)

Werkvormen en interventies

